Suomen eduskunta, Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: E 106/2017 vp Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL esittää pyydettynä lausumanaan **Valtioneuvoston kanslian laatiman Suomen EU-vaikuttamisstrategian** osalta seuraavat kannanotot.

Alkanut vuosi on erityisen ratkaiseva vaikutettaessa Euroopan Unionin toimintaan, painotuksiin ja dynamiikkaan pitkälle seuraavalle vuosikymmenelle, ellei jopa pidemmäksi ajanjaksoksi. Kyseessä on puheenjohtaja Junckerin komission kauden viimeinen täysi vuosi, jonka aikana Eurooppa-neuvostossa pyritään luomaan linjaukset EU:n tulevaisuutta koskevasta Valkoisesta kirjasta sekä siihen liittyvistä neljästä politiikkalohkokohtaisesta suuntaviivapaperista. Lisäksi on ilmeistä, että Ranskan ja Saksan yhteinen poliittinen tahtotila on tiivistää unionin kehitystä ja jopa nopeuttaa integraatiota eri osa-alueilla.

Siksi on erittäin tärkeää, että Suomessa analysoidaan ja arvioidaan EU:n kehittämistä omista lähtökohdistamme ja linjataan kansallista vaikuttamistamme Euroopan Unionissa. Tähän valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia tarjoaa lähtökohtaisesti hyvän perustan, joskin esitetyissä linjauksissa ja painotuksissa on jossain määrin tarkentamista.

Suomen EU-vaikuttaminen vuosina 2018-2019

Suomi haluaa että Eurooppa-neuvosto säilyy keskeisessä asemassa kun keskustellaan unionin kehittämisestä, jotta myös pienempien jäsenmaiden edut pystytään turvaamaan. Suomen täytyy kuitenkin olla valmis käymään keskusteluja myös virallisten Eurooppa-neuvoston pöytien ulkopuolisissa koalitioissa, sillä monitahtisen Euroopan kehitys voi hyvinkin käydä tulevina vuosina toteen ja näkyä erilaisina EU:n sisäisinä poliittisina yhteenliittyminä. **Vaikuttamalla aktiivisesti ja aloitteellisesti Suomi voi itse asemoida itsensä uuden EU:n ytimeen**, tai vaihtoehtoisesti esiintymällä passiivisesti pudottautua yhteisön ulkokehälle. Tämä jälkimmäinen ei saisi missään tapauksessa olla Suomen EU-vaikuttamislinjaus.

Suomen tavoitteena on EU:n kehittämisen käytännön haasteiden ratkaisulähtöinen käsittely, ei teoreettinen tai ideologinen keskustelu unionin tulevaisuudesta. Tämä on oivallinen lähestymistapa ja **Suomella olisikin mahdollisuus profiloitua EU:n sisällä käytännönläheiseksi ongelmanratkaisijaksi**. Tähän antaa erinomaisen mahdollisuuden vuoden 2019 jälkimmäiselle vuosipuoliskolle ajoittuva Suomen seuraava EU-puheenjohtajuus.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauden osalta vaikuttamisstrategiassa korostetaan kuitenkin harmillisesti puheenjohtajuuden käytännön järjestelyihin liittyvää kustannustehokkuutta, mikä on valitettavan usein noussut esiin myös kauteen liittyvissä keskusteluissa niin Brysselissä kuin Suomessa. Kustannusnäkökohdan ei tulisi olla ensisijainen puheenjohtajuuden prioriteetteja ja keinoja ohjaava kriteeri, vaan kautta tulisi lähestyä arvot ja poliittiset tavoitteet edellä. Puheenjohtajuuskausi on tärkeä väline maakuvan rakentamiseen EU:n sisällä ja tätä myöten tärkeä väline myös EU:n sisäisen poliittisen vaikutusvallan rakentamiseen, mistä on loistavana esimerkkinä Viron pj-kausi viime vuonna. **Suomen jakso on erityislaatuinen ja tarjoaa ainutkertaisen mahdollisuuden vaikuttaa ja keksittyä EU:n suurempiin linjakysymyksiin**, kuten muun muassa käynnistää juuri ennen

kauden alkua julkaistun Eurooppa-neuvoston strategisen ohjelman (2019-2024) prioriteettien työstäminen. Tämän mahdollistaa se, että johtuen kevään EU-parlamenttivaaleista ja uuden komission käynnissä olevasta muodostamisprosessista käsittelyssä on huomattavasti normaalitilannetta vähemmän aikaa ja resursseja sitovia lainsäädäntöaloitteita. Joten näytön paikka on nyt, sillä Suomen seuraava puheenjohtajuuskausi on oletettavasti vasta 2030-luvun loppupuolella.

Tänä vuonna (2018) on oikea aika vaikuttaa etupainotteisesti edellä mainittuun **Eurooppa-neuvoston strategiseen ohjelmaan vuosille 2019-2024** ja saada siihen Suomen kannalta tärkeitä kirjauksia.

Keskeiset vaikuttamiskohteet

1. **Institutionaaliset kysymykset**

Euroopan parlamentin kokoonpanon muuttaminen Brexitin jälkeen on institutionaalisista tulevaisuuskysymyksistä keskeisin. Suomi ottaa vaikuttamisstrategiassa kielteisen kannan Brittien parlamenttipaikkojen jakamisesta EU-27 maiden kesken, vaikka Suomi olisi voinut saada parlamentin esityksen mukaan ko. jaossa yhden lisäedustajan (13->14). Parlamentin vaikutusvallan lisäännyttyä oleellisesti viimeisten perussopimusmuutosten myötä, lisäpaikka vahvistaisi varmuudella painoarvoamme EU:ssa. Suomi perustelee kielteistä kantaansa jälleen kustannusnäkökulmalla, vaikka parlamentin kustannusosuus EU:n vuotuisista kokonaismenoista on kuitenkin vain n. 1,2 **%. Tilaisuutta lisätä painoarvoamme parlamenttiin saatavan lisäpaikan avulla ei kannata jättää hyödyntämättä.**

2. **Sääntelyn toimivuus**

Sääntelyn toimivuus on yksi niistä EU-vaikuttamisen painopisteistä, joihin Suomen on oleellista keskittyä. Vaikuttamisstrategiassa nostetaan esille komission säännönmukaisesti toteuttamat vaikutustenarviot osana sääntelyn toimivuuden parantamista. Strategia linjaa, että Suomen huolenaiheet ja intressit on kyettävä saattamaan komission tietoon ennakoivasti. Tämä on tärkeä linjanveto, mutta pelkästään reagointi komission vaikutusarviointeihin ei riitä. **Komissiolle tulisikin syöttää Suomen malleja ja ideoita pro-aktiivisesti parhaina käytänteinä (*best practises*) EU-tason lainsäädännön valmistelun perustaksi**, eikä rajoittua toimittamaan arvioita jo valmistelun alla olevan lainsäädännön vaikutuksista.

3. **Sääntelykustannukset yrityksille ja kansalaisille.**

Vaikuttamisstrategiassa todetaan että yrityksille, yrittäjille tai kansalaisille koituvia sääntelykustannuksia ei saa tarpeettomasti lisätä kansallisella tasolla. Tätä on EU-jäsenyyteemme aikana tapahtunut eri politiikkalohkoilla valitettavan usein, kun vaatimuksia on tarpeettomasti kiristetty kuorruttamalla EU-sääntöä kansallisilla lisäyksillä (*gold plating*). **Kansallisessa lainsäädäntöprosessissa onkin jatkossa tuotava nykyistä selvemmin ja avoimemmin esille, mikä sääntely on peräisin EU:sta ja mikä on kansallista perua.** Tämä on ansiokas linjaus ja tärkeää realistisen EU-kuvan luomiseksi yhteiskunnassa.

4. Kasvu ja kilpailukyky

Vaikuttamisstrategiassa nostetaan esiin tekoäly, robotisaatio/automatisaatio ja massadatan hyödyntäminen toiminta-alueina, joissa kasvu ja kehittyminen tulee mahdollistaa. Suomi kannattaa lähtökohtaisesti myös alustatalouden toimintamallien vapaata kehittämistä itsesääntelyn avulla. On toki tärkeää että uusille innovaatioille jätetään tarpeeksi lainsäädännöllistä toimintatilaa. Alustatalous on kuitenkin herättänyt monia perustavanlaatuisia lainsäädännöllisiä kysymyksiä EU-jäsenmaissa liittyen muun muassa työ- ja sosiaalilainsäädäntöön, kuluttajasääntelyyn, sopimusoikeuteen ja tasavertaisiin kilpailuolosuhteisiin. Jotta jokainen EU-maa ei lähtisi ratkaisemaan näitä ongelmia omalla kansallisella, keskinäisesti toisistaan poikkeavalla lainsäädännöllä, voi yhteinen EU-tasoinen sääntelyratkaisu olla useassa tapauksessa paras ratkaisu. **EU:n sisämarkkinoita ja sen eri toimialoja on kehitettävä siten, että samat säännöt, velvoitteet ja oikeudet koskevat kaikkia samalla markkinalla toimivia.**

5. Tuleva monivuotinen rahoituskehys MFF

Suomi korostaa EU:n talouskehysneuvotteluissa budjettikuria ja nettomaksuosuuksien kohtuullisuutta. Suomi onkin ottanut jo ennakolta huomiota herättävän kielteisen asenteen EU:n jäsenmaksuosuuksien kasvattamiselle ilman että varsinaista sisältökeskustelua siitä, mitä lisääntyneillä varoilla voitaisiin saada aikaiseksi kansalaisille ja yrityksille. Suomi on myös ennakoivasti torjunut EU:n mahdollisen suoran verotusoikeuden ennen kuin mahdollisista verotusmalleista on käyty edes alustavia neuvotteluja. **Jatkuva torjuva suhtautuminen EU:n kehittämisideoihin ei ole rakentavan kumppanin käyttäytymistä ja saattaa rapauttaa Suomen vaikuttavuutta ja uskottavuutta yhteisössä**. Siksi näkisimme, että tässä on suunnanmuutoksen paikka.

6. Liikenne palveluna

Otamme tässä lausumassa kantaa myös tähän, omaan toimialaamme liittyvään politiikkalohkoon. Vaikuttamisstrategian liikennelinjaukset heijastavat sitä, miten Suomi on viime vuosina asemoitunut EU:n liikennepoliittisessa kentässä. Liikenteen digitalisaatio, uudet liikennepalveluketjut, multimodaalisuus ja vähähiilisyys sekä pyrkimys edelläkävijän rooliin uusien liikenneratkaisujen luojana ovat korostetusti esillä myös vaikuttamislinjauksissa. Tämä on toki kannatettavaa, mutta **on ehdottoman tärkeää muistaa myös perusrakenteiden pitäminen kunnossa**. Vuonna 2018 käsillä ovat ratkaisevat vaiheet liikkuvuuspaketin ensimmäisen, maantiekuljetusalojen kannalta keskeisten säädösten (*liikennelupasäännöt, kabotaasi, ajo- ja lepoajat, sosiaalisen polkumyynnin estäminen, tiemaksut*) uudistamisessa. Tämä työ on hoidettava huolellisesti ja suomalaisen kuljetuselinkeinon toimintaedellytykset turvaten. Vauhtisokeuteen ei tässä suhteessa ole varaa.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Iiro Lehtonen	**Pasi Moisio**
toimitusjohtaja	Brysselin toimiston johtaja